

LBRIS

We know
books

POVEȘTI de AUR

MARI POVESTITORI ROMÂNI

Selecție de Anatol Vidrașcu

Ilustrații de Simion Zamșa și Elena Karachentseva

LITERA
mică
București

CUPRINS

5

Mihai Eminescu
FĂT-FRUMOS
DIN LACRIMĂ

61

CĂLIN
NEBUNUL

93

Ion Creangă
CAPRA
CU TREI IEZI

117

PUNGUȚA
CU DOI
BANI

133

URSUL
PĂCĂLIT
DE VULPE

143

Petre Ispirescu
TINERETE
FĂRĂ BĂTRĂNETE
ȘI VIAȚĂ FĂRĂ
DE MOARTE

171

PRĂSLEA
CEL VOINIC
ȘI MERELE
DE AUR

205

Ioan Slavici
ILEANA CEA
ȘIREATĂ

233

DOI FEȚI
CU STEA
ÎN FRUNTE

259

Barbu Delavrancea
NEGhiniȚĂ

287

PALATUL
DE CLEȘTAR

309

Nicolae Filimon
OMUL-DE-
FLORI-CU-BARBA-
DE-MĂTASE

Mihai Eminescu

FĂT-FRUMOS DIN LĂCRIMĂ

În vremea veche, pe când oamenii, cum sunt ei azi, nu erau decât în germenii viitorului, pe când Dumnezeu călca încă cu picioarele sale sfinte pietroasele pustii ale pământului – în vremea veche trăia un împărat întunecat și gânditor ca miază-noaptea și avea o împărăteasă tânără și zâmbitoare ca miezul luminos al zilei.

Cincizeci de ani de când împăratul purta război c-un vecin al lui. Murise vecinul și lăsase de moștenire fiilor și nepoților ura și vrajba de sânge. Cincizeci de ani, și numai împăratul trăia singur, ca un leu îmbătrânit, slăbit de lupte și suferințe – împărat ce-n viața lui nu răsese niciodată, care nu zâmbea nici la cântecul nevinovat al copilului, nici la surâsul plin de amor al soției lui tinere, nici la poveștile bătrâne și glumețe ale ostașilor înălbiți în bătălie și nevoi. Se simțea slab, se simțea murind și n-avea cui să lase moștenirea urii lui. Trist se scula din patul împărătesc, de lângă împărăteasa tânără – pat aurit, însă pustiu și nebinecuvântat –, trist mergea la război cu inima neîmblânzită; și împărăteasa sa, rămasă singură, plângea cu lacrimi de văduvie singurătatea ei. Părul ei cel galben ca aurul cel mai frumos cădea pe sânii ei albi și rotunzi, și din ochii ei albaștri și mari curgeau șiroaie de mărgăritare apoase pe o față mai albă ca argintul crinului. Lungi cearcăne

vinete se trăgeau împrejurul ochilor și vine albastre se undoiau pe fața ei albă ca o marmură vie.

Sculată din patul ei, ea se aruncă pe treptele de piatră ale unei bolți în zid, în care veghea, deasupra unei candelă fumegânde, icoana îmbrăcată în argint a Maicii durerilor. Înduplecată de rugăciunile împărătesei îngenuncheate, pleoapele icoanei reci se umeziră și o lacrimă curse din ochiul cel negru al mamei lui Dumnezeu. Împărăteasa se ridică în toată măreața ei statură, atinse cu buza ei seacă lacrima cea rece și o supse în adâncul sufletului său. Din momentul acela ea purcese îngreunată.

Trecu o lună, trecură două, trecură nouă, și împărăteasa făcu un fecior alb ca spuma laptelui, cu părul bălai ca razele lunii.

Împăratul surâse, soarele surâse și el în înfocata lui împărăție, chiar stătu pe loc, încât trei zile n-a fost noapte, ci numai senin și veselie; vinul curgea din butii sparte și chiotele despicau bolta cerului.

Și-i puse mama numele Făt-Frumos din lacrimă. Și crescă și se făcu mare ca brazi codrilor. Creștea într-o lună cât alții într-un an.

Când era destul de mare, puse să-i facă un buzdu-
gan de fier, îl aruncă în sus de despică bolta cerului,
îl prinse pe degetul cel mic și buzduganul se rupse-n
două. Atunci puse să-i facă altul mai greu, îl aruncă
în sus aproape de palatul de nori al lunii; căzând din
nori, nu se rupse de degetul voinicului.

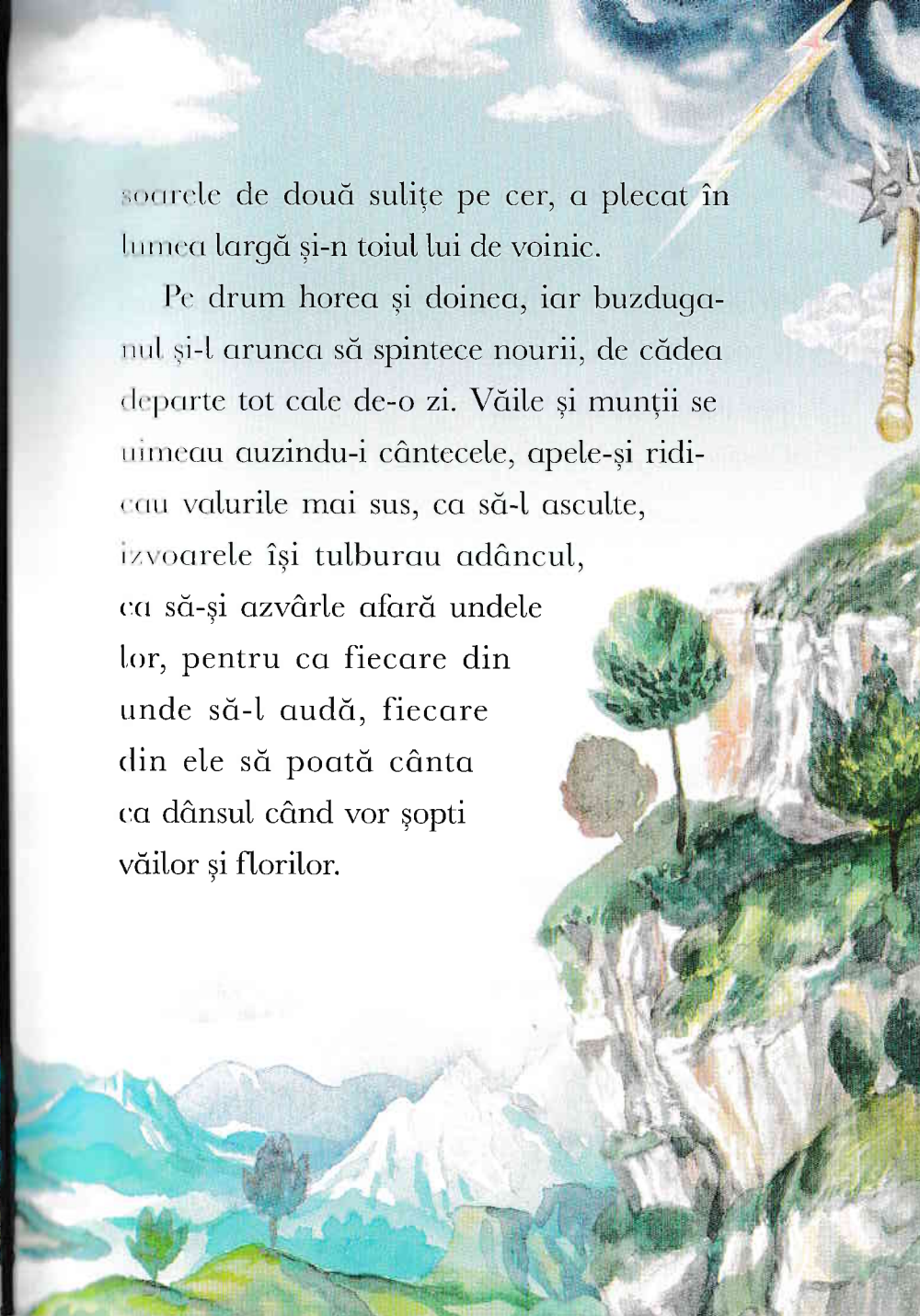

Atunci Făt-Frumos își luă ziua bună de la părinți, ca să se ducă să se bată el singur cu oștile împăratului ce-l dușmănea pe tată-său. Puse pe trupul său împărătesc haine de păstor, cămașă de borangic, țesută în lacrimile mamei sale, mândră pălărie cu flori, cu cordele și cu mărgelile rupte de la gâturile fetelor de-mpărați, își puse-n brâu verde un flui-ier de doine și altul de hore și, când era

soarele de două sulite pe cer, a plecat în lumea largă și-n toiul lui de voinic.

Pe drum horea și doinea, iar buzduganul și-l arunca să spintece nourii, de cădea departe tot cale de-o zi. Văile și munții se uimeau auzindu-i cântecele, apele-și ridicau valurile mai sus, ca să-l asculte, izvoarele își tulburau adâncul, ca să-și azvârle afară undele lor, pentru ca fiecare din unde să-l audă, fiecare din ele să poată cânta ca dânsul când vor șopti văilor și florilor.

Râurile, ce ciorăiau mai în jos de brâiele melancolicelor stânci, învățau de la păstorul-împărat doina iubirilor, iar vulturii, ce stau amuțiți pe creștetele seci și sure ale stâncilor înalte, învățau de la el țipătul cel plâns al jelei.

Stăteau toate uimite pe când trecea păstorașul-împărat, doinind și horind; ochii cei negri ai fetelor se umpleau de lacrimi de dor; și-n piepturile păstorilor tineri, rezemați c-un cot de-o stâncă și c-o mână pe bătă, încolțea un dor mai adânc, mai întunecos, mai mare – dorul voiniciei.

Toate stăteau în loc, numai Făt-Frumos mergea mereu, urmărind cu cântecul dorul inimii lui, și cu ochii buzduganul, ce sclipea prin nori și prin aer ca un vultur de oțel, ca o stea năzdrăvană.

Când era-nspre seara zilei a treia, buzduganul, căzând, se izbi de o poartă de aramă și făcu un vuiet puternic și lung. Poarta era sfărâmată și voinicul intră. Luna răsărise dintre munți și se oglindea

într-un lac mare și limpede ca seninul cerului. În fundul lui se vedea sclipind, de limpede ce era, un nisip de aur; iar în mijlocul lui, pe o insulă de smarald, înconjurat de un crâng de arbori verzi și stufoși, se ridica un mândru palat de o marmură ca laptele, lucie și albă – atât de lucie, încât în ziduri răsfângea ca-ntr-o oglindă de argint: dumbravă și luncă, lac și țărmuri. O luntre aurită veghea pe undele limpezi ale lacului lângă poartă; și-n aerul cel curat al serii tremurau din palat cântece mândre și senine. Făt-Frumos se sui-n luntre și, vâslind, ajunsese până la scările de marmură ale palatului. Pătruns acolo, el văzu în bolțile scărilor candelabre cu sute de brațe, și-n fiecare braț ardea câte o stea de foc. Intră în sală. Sala era înaltă, susținută de stâlpi și de arcuri, toate de aur, iar în mijlocul ei stătea o mândră masă, acoperită cu alb, talgerele toate săpate din câte-un singur mărgăritar mare; iar boierii ce ședeau la masă în haine aurite, pe scaune de catifea roșie, erau